EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

ARALIK 2021
Sayı 104

İÇİNDEKİLER

Yönetici Özeti-Küresel Ekonomi 1
Yönetici Özeti-Türkiye Ekonomisi 2
Küresel Ekonomideki Gelişmeler 3
Dünya Ekonomisi 3
ABD 4
EURO BÖLGESİ-AB 4
Almanya 5
İngiltere 5
Japonya 6
Çin 7
Hindistan 7
Güney Kore 8
Brezilya 8
Rusya 9
İmalat PMI İncelemesi - Kasım 2021 10
Döviz Kurları İncelemesi - Kasım 2021 11
Teknoloji ve İnovasyon Gündemi 12
Türkiye'deki Güncel Ekonomik Gelişmeler 13
Büyüme - 2021 III. Çeyrek 13
Enflasyon - Kasım 2021 14
Sanayi Üretim Endeksi - Ekim 2021 15
Kapasite Kullanım Oranı - Kasım 2021 16
Güven Endeksleri ve Bütçe 17
Hane Halkı İşgücü Verileri - Ekim 2021 18
Ödemeler Dengesi - Ekim 2021 19
Dış Ticaret Verileri - Ekim 2021 20
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: Türkiye 21
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: İzmir 22
İhracatta Yeni Rotalar: Çin 23

KÜRESEL EKONOMİ YÖNETİCİ ÖZETİ

KÜRESEL

- Küresel ekonomi gündemine, Omicron varyantı kaynaklı endişeler ve yükselen enflasyonun getirdiği belirsizlikler hakim hale geldi. Yeni varyant başta AB ülkeleri olmak üzere pek çok ülkede çeşitli karantina önlemlerinin geri gelmesine sebep oldu.
- Artan risk ve belirsizlikleri değerlendiren Fitch Ratings, güncel olarak yayımladığı küresel ekonomik görünüm raporunda, dünya ekonomisine ilişkin 2021 ve 2022 büyüme tahminini sırasıyla %6'dan %5,7'ye ve %4,4'ten %4,2'ye indirdi. Ancak, aşağı yönlü revizyona rağmen stagflasyon olasılığının düşük olduğu belirtildi ve 2021'de 1973'ten bu yana en hızlı büyüme oranının kaydedileceği vurgulandı.
- Enerji fiyatlarındaki küresel artış devam ederken, Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), vakalardaki yükseliş nedeniyle bu yıl ve gelecek yıl için küresel petrol talebine yönelik artışın beklentilerin altında kalacağını açıkladı.

GELİŞMİŞ EKONOMİLER

- **ABD** Merkez Bankası (FED), gerçekleştirdiği son toplantıda faiz oranını sabit tutarken, yeni varyanta rağmen talebin çok güçlü olduğunu ve ekonomik aktivitenin bu yıl güçlü bir hızla büyüme kaydedeceğini açıkladı.
- **Euro Bölgesi** piyasalarında yeni varyant endişeleri yaygınlaştı. Yatırımcı güveni, aralıkta 4,8 puanlık düşüşle 13,5 puana düştü ve nisan ayından beri en düşük düzeyine geriledi.
- **Almanya** Merkez Bankası Bundesbank, tedarik darboğazları ve pandemide yeni varyant dalgasının etkisiyle 2020 ilk çeyreğinde Alman ekonomisinin olumsuz etkileneceğini ve toparlanmanın gecikeceğini bildirdi. Enflasyonun 2024'e kadar %2'nin üzerinde kalması bekleniyor.
- **İngiltere**'de tüketici fiyat endeksi kasımda beklentilerin üzerinde gerçekleşerek %5,1 artışla 10 yılın zirvesine çıktı ve İngiltere Merkez Bankası (BoE), artan enflasyon riski sebebiyle faiz oranını 15 baz puan artırarak %0,25'e yükseltti.
- **Japonya** Merkez Bankası (BoJ), gerçekleştirdiği güncel toplantıda faiz oranını %-0,10 olarak sabit tuttu. Böylece BoJ son 49 toplantıda faiz oranında bir değişikliğe gitmedi.

GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

- **Çin** ekonomisindeki yavaşlama emareleri güçlenmeye başladı. Yılın ilk 11 ayında sabit sermaye yatırımlarındaki büyüme %5,2, emlak yatırımları ise %6 artış ile beklentilerin altında kaldı.
- **Hindistan** pandemiye ve diğer artan risklere rağmen, 3. çeyrekte yıllık bazda %8,4 oranında büyüme kaydetti. ve söz konusu dönemde gelişmekte olan ülkeler grubunda en hızlı büyüyen ülke oldu.
- **Güney Kore**'de, artan enerji maliyetlerinin etkisiyle Kasım'da üretici fiyatları enflasyonu artışını 13. aya taşındı ve yıllık bazda %9,6 arttı. Güney Kore Merkez Bankası, enflasyon risklerinin özellikle 2022 için arttığını belirtti
- **Brezilya** 3. çeyrekte, yıllık bazda %4 artış kaydetmesine karşın, çeyreklik bazda ise %-0,1 küçüldü. 2. çeyrekteki çeyreklik daralma ise %-0,4'e revize edildi. Söz konusu çeyreklik daralmalar, ekonominin resesyona girdiğini gösterdi.
- **Rusya** Merkez Bankası gerçekleştirdiği güncel toplantıda faiz oranını 100 baz puanlık artışla, %8,50'ye çıkardı. Ve yıl başından bu yana 425 baz puan faiz artışına gitmiş oldu.

TÜRKİYE EKONOMİSİ YÖNETİCİ ÖZETİ

Büyüme (2021-III. Çeyrek)

GSYİH yıllık %7,4 büyüdü.

İmalat sanayi yıllık %9,4 büyüdü.

Enflasyon (Kasım 2021)

TÜFE yıllık %21,31, aylık %3,51 arttı.

Yİ-ÜFE yıllık %54,62, aylık %9,99 arttı.

Sanayi Üretim Endeksi (Ekim 2021)

Toplam Sanayi %8,5 arttı.

İmalat Sanayi %9,2 arttı.

Kapasite Kullanım Oranı (Kasım 2021)

Bir önceki aya göre 0,1 puan artarak %78,1 oldu.

İşgücü Verileri (Ekim 2021)

İşsizlik Oranı; %11,2

İşsiz sayısı; 3 milyon 717 bin kişi oldu.

Dış Ticaret (Ekim 2021)

İhracat, aylık %20,1 artarak 20,8 milyar $

İthalat, aylık %12,8 artarak 22,2 milyar $

Dış Tic. Açığı, %40,1 azalarak -1,4 milyar $ olarak gerçekleşti.

Güven Endeksleri (Kasım 2021)

Reel Kesim Güveni 1,2 puan azalarak 108,4

Tüketici Güveni 5,7 puan azalarak 71,1

Ekonomik Güven 2,1 puan azalarak 99,3 seviyesinde gerçekleşti.

Cari Denge (Ekim 2021)

2021 yılı Ekim ayında 3,2 milyar Dolar, yıl genelinde 15,4 milyar Dolar oldu.

Bütçe Dengesi (Kasım 2021)

Bütçe; 31 milyar 999 milyon TL fazla verdi.

PMI&CDS (Kasım 2021)

İmalat PMI aylık 0,8 puan artarak 52,0 oldu.

CDS aylık 507 puan düzeyinde gerçekleşti. 24 Aralık 2021 itibariyle 600,77 düzeyinde seyrediyor.

Faiz Oranı

Politika Faizi %15'den %14 seviyesine indirildi.

KÜRESEL EKONOMİDEKİ GELİŞMELER

Küresel ekonomi gündemine, Omicron varyantı kaynaklı endişeler ve yükselen enflasyonun getirdiği belirsizlikler hakim oluyor. Diğer varyantlara göre çok daha bulaşıcı olduğu açıklanan ve dünyadaki hakim varyant haline gelmeye başlayan Omicron, başta AB ülkeleri olmak üzere pek çok ülkede çeşitli karantina önlemlerinin geri gelmesine sebep oldu. Ancak, sonrasında Omicron'un daha bulaşıcı olmasına rağmen daha ölümcül olmadığına ilişkin açıklamalar, endişelerin azalmasını sağladı. Endişelerin azalması doğrultusunda, piyasalarda iyimserlik artarken, tüm riskli varlık sınıflarında yatırımcıların risk iştahı tekrar yükseliyor.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, güncel olarak yayımladığı küresel ekonomik görünüm raporunda, mevcut risk ve belirsizlikleri gerekçe göstererek dünya ekonomisine ilişkin 2021 ve 2022 büyüme tahminini sırasıyla %6'dan %5,7'ye ve %4,4'ten %4,2'ye indirdi. Aşağı yönlü revizyona ve risklere rağmen değerlendirme raporunda, stagflasyon olasılığının düşük olduğu belirtildi ve 2021'de 1973'ten bu yana en hızlı büyüme oranının kaydedileceği vurgulandı. Aşılama çalışmalarının yaygınlaşmasıyla, küresel talepteki toparlanmanın güçlendiği ancak, bu toparlanmanın üretimde eşit bir şekilde karşılanamadığı aktarıldı. Bu sebeple, arz ve tedarik darboğazları riski devam ediyor. Söz konusu gerekçeler sebebiyle özellikle; ABD, Almanya ve Japonya gibi gelişmiş ekonomilerin 2021 büyüme oranlarının beklentilerin altında kalacağına dikkat çekildi. Diğer taraftan, fiyat artışlarındaki dengesizliklerin 2022'de istikrar kazanması bekleniyor.

Pandeminin ve enflasyonun getirdiği belirsizliklerin etkisiyle, küresel birleşme ve satın almalar rekor düzeyde güçlenmeye devam ediyor. Son veriler itibarıyla, yılın ilk 11 ayında 5,2 trilyon dolara ulaşan küresel birleşme ve satın alma hacminin, yılı 6 trilyon dolar düzeyinde tamamlaması bekleniyor. Küresel birleşme ile satın almalara aracılık ve danışmanlık pazarında ABD bankaları liderliklerini sürdürüyor. Sıralamada Goldman Sachs ilk sırada yer alırken; JPMorgan, Morgan Stanley, Citigroup ve Bank of America listeyi takip etti. Bankaların 11 ayda elde ettiği gelirler %41 artışla 41 milyar dolara çıktı.

Enerji fiyatlarındaki küresel artış devam ederken, Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), vakalardaki yükseliş nedeniyle bu yıl ve gelecek yıl için küresel petrol talebine yönelik artış tahminini aşağı yönlü revize etti. Vakalardaki artışın, özellikle kış aylarında başta hava ulaşımı ve jet yakıtı talebi olmak üzere küresel petrol talebini yavaşlatması bekleniyor. Söz konusu yavaşlama gerekçesiyle küresel petrol talebindeki artış öngörüsü 100 bin varil düşürüldü. Böylece, küresel petrol talebinin bu yıl geçen yıla göre günlük 5 milyon 367 bin varil artışla yaklaşık 96 milyon 193 bin varil olması bekleniyor. Talebin, gelecek yıl ise pandemi öncesi seviyelerine dönmesi öngörülüyor.

ABD

ABD Merkez Bankası'nın (FED) kararları ülke içerisinde olduğu kadar dünyada da gündem olmaya devam ediyor. FED, gerçekleştirdiği son toplantıda faiz oranını sabit tutarken, ABD ekonomisinin omicron varyantına rağmen varlık alımlarının azaltılması için yeterince güçlü olduğunu açıkladı. Varlık alımları azaltımı tamamlanmadan faiz artırma planı olmadığını açıklayan FED; talebin çok güçlü olduğunu ve ekonomik aktivitenin bu yıl güçlü bir hızla büyüme yolunda olduğunu, enflasyonun ise büyük olasılıkla 2022'de de %2 hedefinin üzerinde kalmaya devam edeceğini belirtti. Açıklamalar doğrultusunda, faiz oranlarının maksimum istihdama ulaşana kadar sıfırda kalması bekleniyor.

Sanayi Üretimi (Kasım 2021)

%5,3

GSYİH (2021-III)

%4,9

İşsizlik Oranı (Kasım 2021)

%4,2

Enflasyon Oranı (Kasım 2021)

%6,8

ABD'de talebin güçlü seyrine rağmen, tüketici kredileri ekimde %4,6, yani 16,9 milyar dolar artış ile 4,38 trilyon dolar düzeyinde gerçekleşerek, piyasa beklentilerinin altında kaldı. Söz konusu dönemde, kredi kartı ile sağlanan devir yapan krediler aylık 6,5 milyar dolar artarken; ev, otomobil ve öğrenci kredisi gibi devir yapmayan krediler 10,3 milyar dolarlık artış gösterdi. Tüketici kredileri, ekimde yıllık bazda ise %4,6 arttı. Devir yapan krediler ekimde geçen yılın aynı dönemine göre %7,8 artarken, devir yapmayan krediler %3,7'lik artış kaydetti.

EURO BÖLGESİ - AB

Avrupa Merkez Bankası (ECB), gerçekleştirdiği güncel toplantıda faiz oranlarında değişikliğe gitmedi. Pandemi Acil Varlık Alım Programı'nın Mart 2022'de sona ereceğini teyit eden ECB, politika faizini %0, mevduat faizini %-0,50'de sabit tuttu. Güncel ekonomik gelişmeleri değerlendiren ECB Başkanı Lagarde, artan enflasyon risklerine rağmen 2022'de faiz artırımının çok olası olmadığını açıkladı. Bununla birlikte, süregelen belirsizliklere rağmen Euro Bölgesi ekonomisinin toparlandığını belirten Lagarde, arz sıkıntısı sebebiyle özellikle enerji fiyatlarının arttığını, bunun da özellikle 2022'ye yönelik enflasyonu ve büyümeyi riske ettiğini açıkladı. Söz konusu gelişmeler doğrultusunda, Euro Bölgesi büyüme beklentisi 2021 için %5'ten %5,1'e yükseltilirken, 2022 büyüme beklentisi ise %4,6'dan %4,2'ye indirildi. Enflasyon beklentisi ise 2021 için %2,2'den %2,6'ya, 2022 için %1,7'den %3,2'ye yükseltildi.

Sanayi Üretimi (Ekim 2021)

%3,3

GSYİH (2021-III)

%3,9

İşsizlik Oranı (Ekim 2021)

%7,3

Enflasyon Oranı (Kasım 2021)

%4,9

Euro Bölgesi'nde yatırımcı güveni, yeni varyant haberlerine ilişkin endişelerin etkisiyle nisan ayından beri en düşük düzeyine geriledi. Kasımda 18,3 puan olan Euro Bölgesi yatırımcı güven endeksi, aralıkta 4,8 puanlık düşüşle 13,5 puana geriledi. Beklentilerin altında kalan endeks, karantina önlemlerinin beklentilerden daha olumsuz etki yarattığına işaret ediyor. Diğer taraftan, beklentiler endeksi de 0,5 puan artışla 13,8 puana çıkarak ağustos ayından beri en yüksek düzeyine ulaştı. Söz konusu endeks verileri, mevcut durumdaki belirsizliklere rağmen, geleceğe yönelik beklentilerde iyimserliğin korunduğuna işaret ediyor.

Vaka artışlarının bir diğer olumsuz etkisi ise ticaret üzerinde oldu. Vaka artışının hız kazandığı, ekim ayında AB genelinde 4,2 milyar euro dış ticaret açığı verildi. Ekimde Bölgenin ihracatı, yıllık %6,4 artarak 190,7 milyar euroya, ithalatı da %29,1 artarak 194,9 milyar euroya ulaştı. İthalatın ihracata kıyasla çok daha fazla artması, dış ticaret açığını güçlendirdi.

ALMANYA

Almanya Merkez Bankası Bundesbank, tedarik darboğazları ve pandemide yeni varyant dalgasının etkisiyle 2020 ilk çeyreğinde Alman ekonomisinin olumsuz etkileneceğini ve toparlanmanın gecikeceğini bildirdi. Enflasyonun 2024'e kadar %2'nin üzerinde kalacağı öngörüsünde bulunan Bundesbank, 2022 için büyüme tahminini %5,2'den %4,2'ye indirdi. Ekonomik tahminlere ilişkin yayınlanan değerlendirme raporunda, özellikle yeni kısıtlamalarda muhtemel artışların 2022 ilk çeyreğinde büyümeyi yavaşlatacağı, bahar aylarında ise tekrar önemli bir ivme kaydedileceği vurgulandı.

GSYİH (2021-III)
%2,5

Sanayi Üretimi (Ekim 2021)
%-0,6

Enflasyon Oranı (Kasım 2021)
%5,2

İşsizlik Oranı (Kasım 2021)
%5,3

Ayrıca tedarik darboğazlarının da 2022'nin sonuna kadar gevşeyeceği öngörülüyor. Söz konusu güncel gelişmeleri değerlendiren Ekonomi Araştırma Enstitüsü de (Ifo) 2021 son çeyrekte başlayan yavaşlama eğiliminin 2022 ilk çeyrekte güçleneceğini açıkladı. Kurum, söz konusu beklentiler sebebiyle 2022 büyüme tahminini %5,1'den %3,7'ye düşürdü.

Varyant ve tedarik zinciri sıkıntılarının bir diğer olumsuz etkisi, güven endeksleri üzerinde oldu. Avrupa Ekonomik Araştırmalar Merkezi (ZEW) Ekonomik Güven Endeksi, risklerin etkisiyle aralıkta aylık bazda 1,8 puan azalarak 29,9 puana geriledi. Bununla birlikte, Mevcut Durum Endeksi ise aralıkta aylık bazda 19,9 puan azalarak -7,4 puana indi. Kurumun endeks verilerine ilişkin yayınladığı değerlendirme raporunda ekonomik beklentilerdeki düşüşün güçlü büyüme umutlarını azalttığını, özellikle ihracat ve tüketiciye yönelik sektörlerdeki gelirlerin azaldığını gösterdi.

Alman hükümetinin borçlanması ve borçların yönetiminden sorumlu Almanya Finans Ajansı, 2022'de 400 milyar eurodan fazla borçlanmaya devam edileceğini bildirildi. Böylece pandemi nedeniyle açıklanan teşvikleri finanse etmesi için 2020'de 407 milyar euro, 2021'de yaklaşık 483 milyar euro ile rekor borçlanmaya giden hükümet 3 yıl üst üste 400 milyar eurodan fazla borçlanmış olacak. Pandeminin başladığı tarihte Alman Parlamentosu'nun anayasadaki borç freni mekanizmasını askıya alarak hükümete yeni borç alma izni vermesi de borçlanmayı kolaylaştırıcı bir etken oldu.

İNGİLTERE

İngiltere'de tüketici fiyat endeksi ekimde %4,2 artışının ardından, kasımda beklentilerin üzerinde gerçekleşerek %5,1 artışla 10 yılın zirvesine çıktı. Enflasyon artışında, gıda ve enerji fiyatlarındaki artışla, arz yönlü sıkıntılar etkili oldu. İngiltere'deki söz konusu enflasyon gelişmeleri hakkında değerlendirme bulunan IMF, ülkedeki enflasyonun 2022 2. çeyrekte %5,5 ile 30 yılın en yüksek seviyesine çıkacağını öngördü. Bir diğer önemli gösterge olan işsizlik ise eylülde %4,3 oranında gerçekleşmesinin ardından ekimde %4,2 olarak kaydedildi.

GSYİH (2021-III)
%6,8

Sanayi Üretimi (Ekim 2021)
%1,4

Enflasyon Oranı (Kasım 2021)
%5,1

İşsizlik Oranı (Ekim 2021)
%4,2

İngiltere Merkez Bankası (BoE), gerçekleştirdiği güncel toplantıda artan enflasyon riski sebebiyle faiz oranını 15 baz puan artırarak %0,25'e yükseltti. Böylece BoE, pandeminin başından bu yana faizi artıran ilk büyük merkez bankası oldu. Değişiklik yapılmayacağı yönündeki ekonomist beklentilerine rağmen faiz oranının artırılması, enflasyon endişelerinin öngörülenden daha etkili olduğuna işaret etti. Ayrıca, BoE 875 milyar sterlin seviyesindeki varlık alım programını değiştirmedi. Enflasyonun 2022 nisan ayında %6 civarına yükselerek zirve yapacağı, ardından daha ılımlı bir seyir izleyeceği öngörülüyor. BoE'nin faiz artırım kararının ardından Euro/Sterlin 0,8464 ile son 2,5 haftanın en düşük seviyesini gördü.

JAPONYA

Japonya'da yıllık manşet tüfe enflasyonu %0,2, gıda ve enerji fiyatları hariç tüfe enflasyonu %-0,5 seviyesinde seyrediyor. Enflasyonla ilgili gelişmeleri değerlendiren Japonya Merkez Bankası (BoJ), gerçekleştirdiği güncel toplantıda faiz oranını %-0,10 olarak sabit tuttu. Böylece BoJ son 49 toplantıda faiz oranında bir değişikliğe gitmedi. Bununla birlikte, BoJ şirket tahvilleri ve ticari menkul değer satın alımlarını da azaltmaya karar verdi. Ayrıca, pandemi yardım acil durum fonunun büyük bir kısmının 2022 yılı Mart ayında son tarihine ulaştığında daraltılması kararı alındı.

Japonya'da Temsilciler Meclisi, kamuoyunda tartışmalara sebep olan 320 milyar dolarlık ek bütçeyi onayladı. Söz konusu ek bütçe; aşıların yaygınlaştırılması, mali pandemi önlemleri, afetlere yönelik hazırlıklar, iç turizm teşvikleri ve diğer finansal yardımları kapsıyor. Onaylanan yeni bütçe, sosyo-ekonomik faaliyetlerin canlandırılması ve iktidarın yeni kapitalizm olarak adlandırdığı eko-politik programların hayata geçirilmesi açısından da önemli bir dönüm noktası olarak nitelendirildi.

Yeni mali teşvik paketinin yaratacağı olumlu öngörüleri dikkate alan Japon hükümeti 2022 mali yılı için ekonomik büyüme tahminlerini yukarı yönlü revize etmeyi değerlendirdiğini açıkladı. 1 Nisan 2022'de başlayacak 2022 mali yılı için büyüme tahminini %2,2 olarak açıklamış olan Japon hükümeti, bu oranı %5,6 olarak revize etmeyi değerlendiriyor.

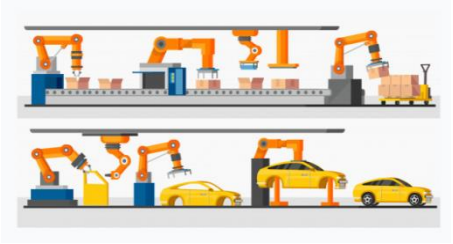

Sanayi Üretimi
(Ekim 2021)
%-4,1

GSYİH
(2021-II)
%1,4

İşsizlik Oranı
(Ekim 2021)
%2,7

Enflasyon Oranı
(Kasım 2021)
%0,6

GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

ÇİN

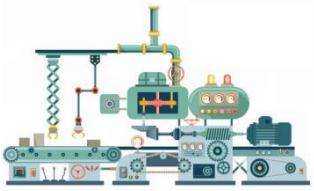

GSYİH (2021-III)
%4,9

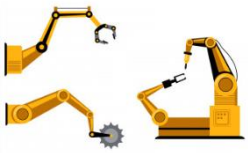

Sanayi Üretimi (Kasım 2021)
%3,8

Enflasyon Oranı (Kasım 2021)
%2,3

İşsizlik Oranı (Kasım 2021)
%5,0

Çin ekonomisine gayrimenkul sektörü kaynaklı kriz endişeleri hakim olmaya devam ediyor. Kasım ayında ekonomideki yavaşlama emareleri güçlenmeye başladı. Yılın ilk 11 ayında sabit sermaye yatırımlarındaki büyüme %5,2, emlak yatırımlar ise %6 ile beklentilerin altında kaldı. Söz konusu veriler özellikle gayrimenkul sektöründen kaynaklanan aşağı yönlü risklerin baskısının arttığını gösteriyor. Gerek kriz endişeleri, gerekse ekonomideki yavaşlama emareleri sebebiyle, Çin Merkez Bankası büyümenin teşvik edilmesi için kredi faiz oranları 20 ay sonra ilk kez düşürüldü. 1 yıla kadar olan kredilerde faiz oranları %3,85'ten %3,80'e düşürülürken, beş yıllık kredi faiz oranları ise %4,65'te sabit bırakıldı.

Bununla birlikte, Çin Merkez Bankası piyasalara likidite sağlamak amacıyla orta vadeli kredi kolaylığı yolu ile finansal sisteme 500 milyar yuan nakit akışı sağladı. Söz konusu gelişmeler, Çin'in parasal gevşeme politikalarına bir süre daha devam edeceğini gösteriyor.

Çin finans piyasalarının gelişimi açısından önemli bir gösterge olarak, halka arzların 2021'de yıllık bazda %11 artışla, 593 ile rekor kırıldığı açıklandı. Danışmanlık firması Ernst&Young (EY) tarafından yayımlanan değerlendirme raporuna göre Çin, 2021 yılındaki söz konusu performansıyla dünya genelinde halka arz rekoru kırdı. Konuyu değerlendiren EY analistleri, pandeminin dijital dönüşümü dikkat çekici düzeyde artırdığın, özellikle teknoloji ve sağlık sektörlerinde hızla büyüyen çok sayıda şirket borsaya girdiğini ve bu trendin gelecek yıl da devam etmesinin beklendiğini açıkladı.

HİNDİSTAN

GSYİH (2021-III)
%8,4

Enflasyon Oranı (Kasım 2021)
%4,9

Sanayi Üretimi (Ekim 2021)
%3,2

İşsizlik Oranı (Eylül 2021)
%6,9

Hindistan ekonomisi, pandemiye ve diğer artan risklere rağmen, 3. çeyrekte yıllık bazda %8,4 oranında büyüme kaydetti. Böylece Hindistan, söz konusu dönemde gelişmekte olan ülkeler grubunda en hızlı büyüyen ülke oldu. Ancak, Omicron varyantı ve enflasyonla işsizlikteki yükseliş, son çeyrekte ve 2022 ilk çeyrekte daha düşük bir büyüme oranıyla karşılaşılmasına sebep olabilir.

Enflasyon risklerinin gündemde olduğu bir diğer ülke Hindistan oldu. Pandeminin en olumsuz etkilediği ülkelerden biri olması sebebiyle sağlanan teşvikler, ülkede enflasyonist baskıyı artırıyor. Ülkedeki enflasyonun önemli göstergelerinden olan, toptan eşya fiyat endeksi kasımda yıllık %14,23 artışla 12 yılın zirvesine çıktı. Perakende fiyat enflasyonu ise %4,9 oranıyla, üç ayın zirvesine çıktı. Güncel gelişmeleri değerlendiren Hindistan Merkez Bankası(RBI), %4 olan gösterge faiz oranında değişikliğe gitmedi. Piyasa beklentileri de faiz oranının değiştirilmeyeceği yönündeydi. Ancak, enflasyon riskinin artması 2022'de faiz artışı kararını gündeme getirebilir.

Hindistan'daki güncel gelişmeleri değerlendiren ekonomistler, ülkede enflasyonla birlikte işsizliğin de dikkat çekici biçimde arttığını ve çift hanelerde seyrettiğini, bu yüzden stagflasyon riskinin yükseldiğini belirttiler. Perakende enflasyonun %14,'ye yükseldiği dönemde işsizlik oranı ise %10,5 oranıyla yine çift hanede gerçekleşti. Söz konusu gelişmeler, 2022'ye yönelik stagflasyon riski olarak yorumlanırken, parasal sıkılaşma politikaları özellikle yılın ilk yarısında daha fazla gündeme gelebilir.

GÜNEY KORE

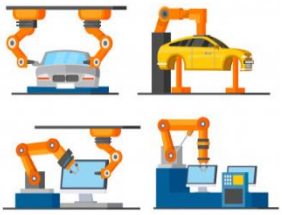

GSYİH (2021-III)
%4,0

Enflasyon Oranı (Kasım 2021)
%3,7

Sanayi Üretimi (Ekim 2021)
%4,5

İşsizlik Oranı (Kasım 2021)
%3,1

Güney Kore'de, enflasyon riskleri ekonomi gündemine hakim olmaya devam ediyor. Özellikle üretici fiyatlarındaki artış endişe yaratıyor. Artan enerji maliyetlerinin etkisiyle, kasımda üretici fiyatları enflasyon artışını 13. aya taşıdı. Aylık bazda %0,5, yıllık bazda %9,6 arttı. Söz konusu artış, son 12 yılın en yüksek ikinci artışı olarak dikkat çekti.
Enflasyon gelişmelerini değerlendiren Güney Kore Merkez Bankası, enflasyon risklerinin özellikle 2022 için arttığını belirtti ve 2022 sonu enflasyon tahminini %1,5'ten %2'ye yükseltti. Merkez Bankası beklentilere uygun olarak faiz oranını 25 baz puan artırarak %1'e yükseltti. Enflasyon risklerinin artması, 2022'de faiz artırım ve parasal sıkılaşma politikalarının devam etmesine sebep olabilir.

Bununla birlikte, Güney Kore Merkez Bankası artan tüketici borçluluğuna yönelik risklerin arttığını, artış devam ederse ödeme sıkıntılarının ortaya çıkacağı yönünde uyarıda bulundu. Güney Kore borç oranı açısından, dünyada ilk sıralarda yer alırken, 2021 itibarıyla, tüketici borçluluk oranı son 16 yıldır kesintisi biçimde artışını sürdürüyor.

BREZİLYA

GSYİH (2021-III)
%4,0

Enflasyon Oranı (Kasım 2021)
%10,7

Sanayi Üretimi (Ekim 2021)
%-7,8

İşsizlik Oranı (Eylül 2021)
%12,6

Brezilya ekonomisi 3. çeyrekte, yıllık bazda %4 artış kaydetmesine karşın, çeyreklik bazda ise %-0,1 küçüldü. 2. çeyrekteki çeyreklik daralma ise %-0,4'e revize edildi. Söz konusu çeyreklik daralmalar, ekonominin resesyona girdiğini gösterdi. Böylece, Çeyreklik bazdaki küçülmede özellikle tarım sektöründeki %8'lik daralma dikkat çekti. Pandeminin getirdiği risklerin yanı sıra, ülke genelinde yaşanan kuraklık da tarım sektöründeki daralmada etkili oldu. Pandemideki gelişmelerle birlikte, son çeyrekteki kuraklığın ve gıda fiyatlarının durumu, büyüme performansı üzerinde etkili olacak.

Brezilya'daki enflasyon riskinin tedirgin edici boyuta geldiğini belirten Brezilya Merkez Bankası parasal sıkılaştırma politikalarına devam ediyor. Banka, üst üste yedinci toplantısında da faiz oranında artışa gitti ve faiz oranını 150 baz puan artırarak %7,75'ten %9,25'e yükseltti. Söz konusu yedi toplantıdaki toplam faiz artışı ise 725 baz puan oldu. Böylece, Brezilya en çok faiz artıran ülkelerden biri olarak dikkat çekiyor. Bankanın son beklenti anketinde enflasyon tahmini 2021 için %10,18, 2022 için ise %5,02 oldu. Faiz tahmini 2021 yıl sonu için %9,25, 2022 için %11,25 olarak belirlendi.

RUSYA

Artan enflasyon riskine karşı parasal sıkılaşma ve faiz artırımıyla gündeme gelen bir diğer ülke Rusya oldu. Rusya Merkez Bankası, gerçekleştirdiği güncel toplantıda faiz oranını 100 baz puanlık artışla, %8,50'ye çıkardı. Böylece, Rusya'da yıl başından bu yana 425 baz puan faiz artışına gidilmiş oldu. Faiz oranının beklentilerin üzerinde artırılması, enflasyon riskinin piyasa algısından daha güçlü olduğu şeklinde yorumlandı. Banka ayrıca, 2022'nin özellikle ilk yarısında enflasyonist baskının devam etmesi halinde, gelecek toplantılarda da faiz artışına devam edileceğini bildirdi. Tüketici enflasyon oranı Kasım'da %8,4 oranında gerçekleşirken, Merkez Bankası'nın sıkı para politikası duruşu sayesinde 2022 sonunda %4-%4,5 oranında gerçekleşmesi bekleniyor.

AB Komisyonu, Rusya'ya yönelik yaptırımları artırmaya hazırlanıyor. Komisyon Başkanı Ursula Von Der Leyen, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı daha fazla saldırganlık göstermesi halinde AB'nin Rusya'ya karşı mevcut yaptırımlarını artırmaya ve benzeri görülmemiş tedbirler almaya hazır olduğunu açıkladı. AB'nin yeni yaptırımlarında Rusya'nın finans ve enerji sektörünü hedef alan mevcut yaptırımlarını güçlendirmesi ve diğer sektörlere de yaygınlaştırması bekleniyor. AB, söz konusu yaptırım genişletmesi için ABD ile yakın şekilde çalıştığını da belirtti. Söz konusu yaptırımlar, 2022'de Rusya ekonomisine yönelik yeni risklere işaret ediyor.

Sanayi Üretimi
(Kasım 2021)
%7,0

GSYİH
(2021-III)
%4,3

İşsizlik Oranı
(Ekim 2021)
%4,3

Enflasyon Oranı
(Kasım 2021)
%8,4

Ülkelerin çeyrekler itibariyle verilen büyüme oranları, bir önceki yılın aynı dönemine göre baz alınmıştır.

Görsel kaynakları: freepik

İMALAT PMI ENDEKSİ (KASIM 2021)

- Kasım ayında imalat PMI endekslerinde Euro Bölgesi ilk sıraya yükselirken; ABD ikinci, İngiltere üçüncü sırada yer aldı. Hindistan dördüncü sıraya yükselirken, Almanya ise beşinci sıraya geriledi.
- Dünya imalat PMI endeksi ise bir önceki aya göre 0,1 puanlık hafif bir düşüşle 54,2 değerini aldı.
- Gelişmekte olan ülkelerden Çin'de ve Brezilya'da düşüş kaydedildi ve eşik değerin altında değer aldılar.
- Türkiye imalat PMI endeksi bir önceki aya göre 0,8 puan yükselişle 52,0 değerini aldı.

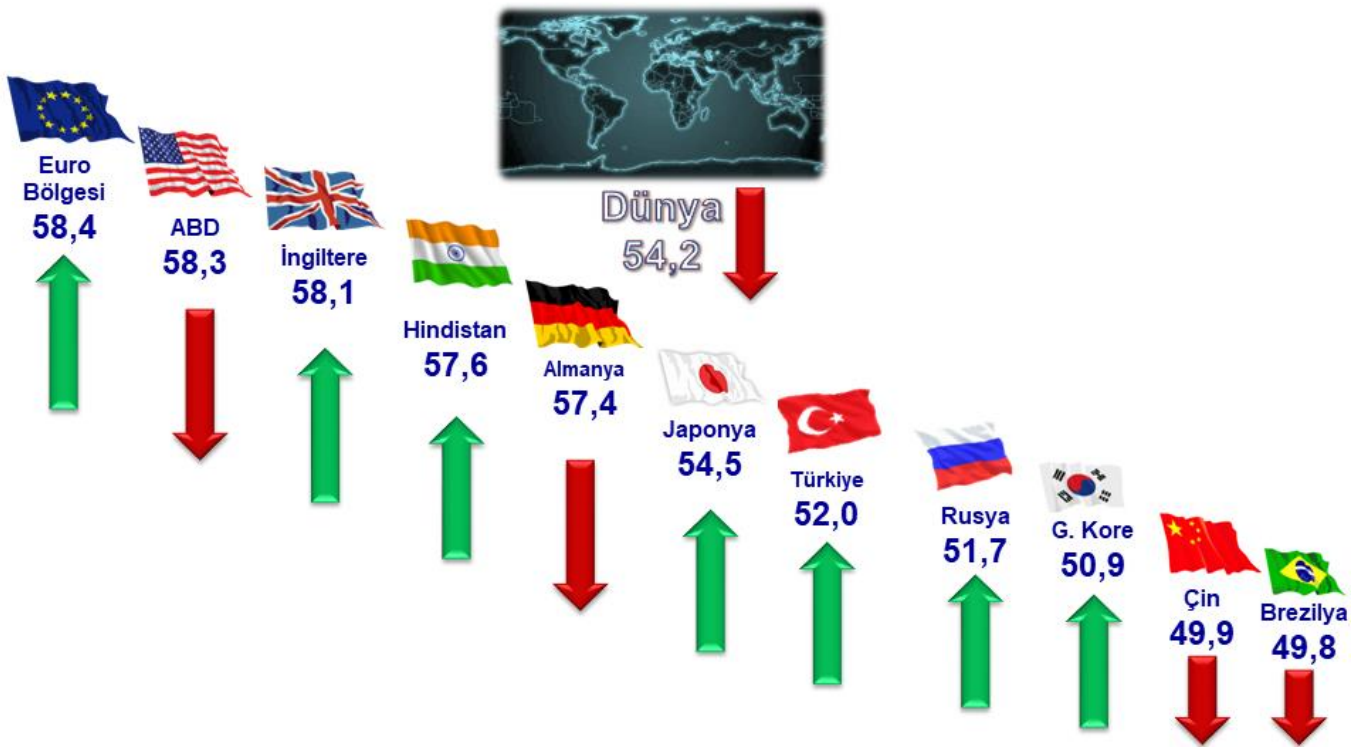

İmalat PMI (Purchasing Managers Index): İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi
Kaynak: Markit

DÖVİZ KURLARI (KASIM 2021)

- Kasım ayında, dolar küresel ölçekte değer kazanımlarını sürdürdü. İncelenen ülkeler arasında dolar karşısında sadece Hindistan rupeesi ve Çin yuanı hafif düzeyde değer kazandı.
- Diğer ülke para birimlerinde değer kayıpları, kasımda da devam etti.
- Türk Lirası'nın kasım ayındaki değer kaybı artarak, diğer ülkelerden dikkat çekici biçimde ayrıştı.

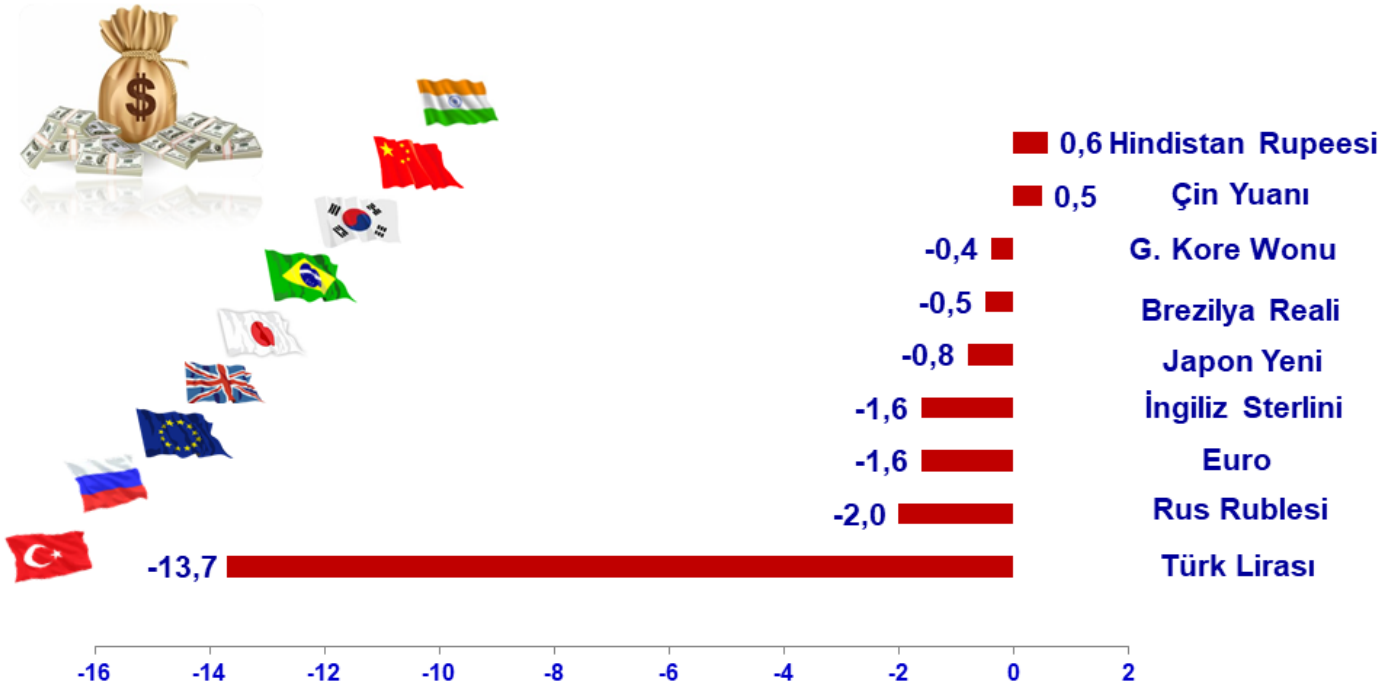

*Bir önceki aya göre, ABD Dolar'ı karşısındaki % değişim oranlarıdır.

TEKNOLOJİ VE İNOVASYON GÜNDEMİ

Yapay zeka teknolojilerinin farklı alanlardaki kullanımı artarken, askeri alanda yaygınlaşmasına yönelik endişeler yükseliyor. Çin, savaşları şiddetlendirme potansiyeline sahip yapay zeka uygulamalarının insani trajedilere yol açabileceğini ve uluslararası kurallara bağlanması gerektiği çağrısında bulundu.

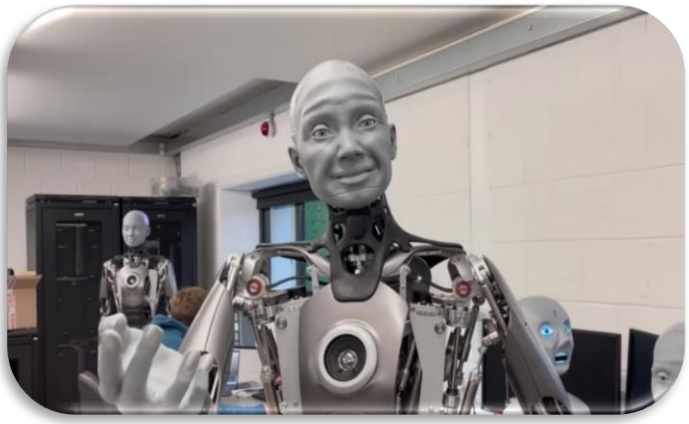

İngiliz mühendisler dünyadaki en gelişmiş insansı robotu ürettiklerini duyurdu. 2017'de Suudi Arabistan vatandaşı olan Sophia'yı takip eden Ameca adlı robot, gerçekçi insani mimikleriyle ve insan karakterine benzer davranışlarıyla dikkat çekiyor.

Metaverse adıyla giderek popüler hale gelen sanal evren projeleri, teknoloji şirketlerinin olduğu kadar yatırımcıların da gözdesi haline gelmeye başladı. Güncel olarak farklı sanal evren projelerinde 600 metrekarelik arsaya 2,4 milyon dolar ödendiği açıklandı.

Nissan Motor, uzay araçlarına yönelik tasarımlarını geliştirmeye devam ediyor. Firma güncel olarak, Japonya Uzay Araştırma Ajansı ile ortaklaşa geliştirdiği ve ay yüzeyinde kullanılmak üzere tasarlanan keşif aracını tanıttı. Aracın, ayın engebeli yüzeyinde sorunsuzca hareket edebildiği açıklandı.

İklim değişikliği şiddetlenmeye devam ediyor. Bilim insanları, kıyamet buzulu olarak adlandırılan Antarktika'daki en büyük buzulunun ön kısmında büyük ve tehlikeli bir çatlak tespit etti. Söz konusu erimenin engellenmesi için daha gelişmiş teknolojilere ihtiyaç duyuluyor.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

BÜYÜME (2021 III. ÇEYREK)

Büyüme; 2021 yılı üçüncü çeyrekte; piyasa beklentilerine paralel olarak yıllık bazda %7,4 oranında artış olarak gerçekleşti. 2021 yılı ilk çeyrek %7,4 ve ikinci çeyrek %22,0 olarak güncellendi. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış bir önceki çeyreğe göre %2,7 arttı.

	Dönem	Cari fiyatlarla GSYH (Milyon $)	Zincirlenmiş hacim endeksi ve değişim oranları		Devletin Nihai Tüketim Harcamaları (%)	Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu (%)	Mal ve Hizmet İhracatı (%)
			Gelişme hızı (%)	İmalat Sanayi Gelişme hızı (%)			
2020	I	176.200	4,4	8,2	2,9	-0,6	-1,1
	II	152.585	-10,4	-17,7	-0,3	-5,9	-36,4
	III	196.582	6,3	9,4	2,0	22,6	-21,4
	IV	191.535	6,2	12,4	3,7	11,7	0,5
	Yıllık	**716.902**	**1,8**	**3,2**	**2,2**	**7,2**	**-14,8**
2021	I	188.920	7,4	12,4	0,1	12,4	3,8
	II	189.215	22,0	43,4	3,4	20,5	61,1
	III	225.497	7,4	9,4	9,6	-2,4	25,6

2021 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yıla göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri %25,4, bilgi ve iletişim faaliyetleri %22,6, hizmetler sektörü %20,7, diğer hizmet faaliyetleri %11,7, sanayi sektörü %10,0, kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri %8,3 ve gayrimenkul faaliyetleri %4,7 arttı. Finans ve sigorta faaliyetleri %-19,9, inşaat sektörü %-6,7, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü ise %-5,9 azaldı.

Tüketim harcamaları güçlü seyrini sürdürerek bir önceki çeyreğe oranla ivme kaybetse de, %9,1 ile özel ve %9,6 ile kamu tüketim harcamaları büyümeyi destekledi. Ayrıca, bu çeyrekte pozitif katkısı azalsa da 3. çeyrekte %25,6 ile ihracat büyüme performansında belirleyici oldu. Öte yandan, ithalatta %-8,3 daralma yaşandı. Yılın üçüncü çeyreğinde yatırım harcamalarında %-2,4 ile sert düşüş gerçekleşti. İnşaat yatırımları %-9,6 ile büyümeyi sınırlandırırken, %17,5 ile makine ve teçhizat yatırımları ivme kaybetse de pozitif katkısını sürdürdü.

İşgücü ödemeleri, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %36,3, net işletme artığı/karma gelir ise %38,6 arttı. Net işletme artığı/karma gelirin payı ise %54,4'ten %54,6'ya yükseldi.

2021 yılı üçüncü çeyrekte özel tüketim ve ihracatın desteklediği büyümede; sanayi, imalat sanayi ve hizmetler sektörü öne çıktı. Para politikasındaki gevşeme ve küresel ekonomideki canlanmayla dış talebin güçlü seyretmesi büyümeye olumlu katkı sağladı. Önümüzdeki günlerde, dalgalanan finansal koşulların, yüksek enflasyonun ve kredi hacmindeki sınırlı artışın iç talebi aşağı çekerek büyümede sınırlandırıcı yönde riskler olabileceği tahmin edilmektedir. Ayrıca, ortaya çıkan yeni varyantlar ile salgının seyri, küresel ölçekte uygulanacak para politikaları ve dış talebin büyümeye yön vermesi beklenmektedir.

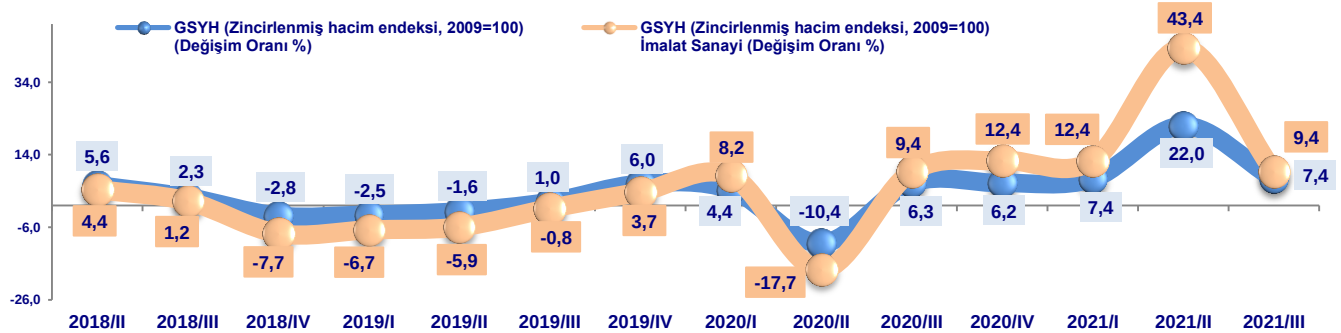

ENFLASYON (KASIM 2021)

Enflasyon oranı; 2021 yılı Kasım ayında; yıllık TÜFE'de %21,31, Yİ-ÜFE'de %54,62 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre ise; TÜFE'de %3,51, Yİ-ÜFE'de ise %9,99 oranında artış kaydedildi.

Kasım	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Yıllık (%)	14,03	21,31	23,11	54,62	41,12	47,89
Aylık (%)	2,30	3,51	4,08	9,99	2,02	13,49

2021 yılı Kasım ayında TÜFE'de ana harcama gruplarına göre yıllık en düşük artış %5,77 ile haberleşme grubunda gerçekleşti. Bununla birlikte; %7,91 ile alkollü içecekler ve tütün, %8,33 ile giyim ve ayakkabı ve %13,96 ile eğlence ve kültür en düşük artışın olduğu diğer gruplar olurken, %28,90 ile lokanta ve oteller, %27,11 ile gıda ve alkolsüz içecekler ve %25,14 ile ev eşyası artışın en yüksek olduğu gruplar oldu.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayrımda; İzmir'de TÜFE yıllık bazda %19,99, aylık bazda %2,89 oranında arttı.

Yİ-ÜFE'de sanayinin dört sektörünün yıllık bazdaki değişimleri; madencilik ve taş ocakçılığında %44,53, imalatta %53,24, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında %72,42 ve su temininde %33,08 artış olarak gerçekleşti.

Yıllık Değişim Oranları (%)

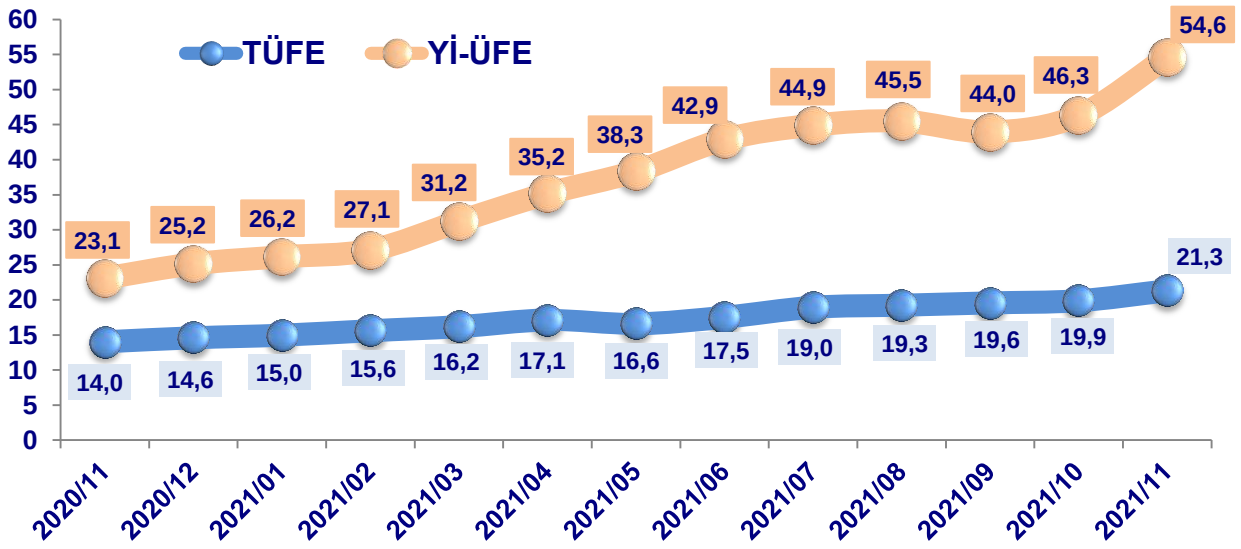

Kaynak: TÜİK

SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (EKİM 2021)

Sanayi üretim endeksi; 2021 yılı Ekim ayında yıllık bazda %8,5, aylık bazda ise %0,6 arttı.

EKİM 2021	Arındırılmamış Yıllık (%)	Takvim Etkisinden Arındırılmış Yıllık (%)	Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Aylık (%)
Toplam Sanayi	5,4	8,5	0,6
Madencilik ve Taşocakçılığı	7,1	9,2	-0,3
İmalat Sanayi	5,7	9,2	0,7
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim Ürt. ve Dağıtımı	3,5	3,5	0,1

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde; takvim etkisinden arındırılmış endekste, 2021 yılı Ekim ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi %9,2, imalat sanayi sektörü endeksi %9,2, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü endeksi %3,5 arttı.

İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; Ekim ayında yıllık en fazla artış, %29,1 ile kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması imalatında gerçekleşti. Bu artışı %26,0 ile deri ve ilgili ürünlerin imalatı ve %25,6 ile diğer imalatlar izledi. Aynı dönemde imalat sanayi alt sektörlerinde %-10,2 ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatında en fazla azalış gerçekleşti. Bu azalışı %-9,0 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı ve %-0,4 ile elektrikli teçhizat imalatı izledi.

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endekse göre; ana sanayi gruplarından Ekim ayında bir önceki aya göre, sadece %3,6 ile dayanıksız tüketim mallarında artış; %-5,2 ile sermaye malında en fazla azalış gerçekleşti.

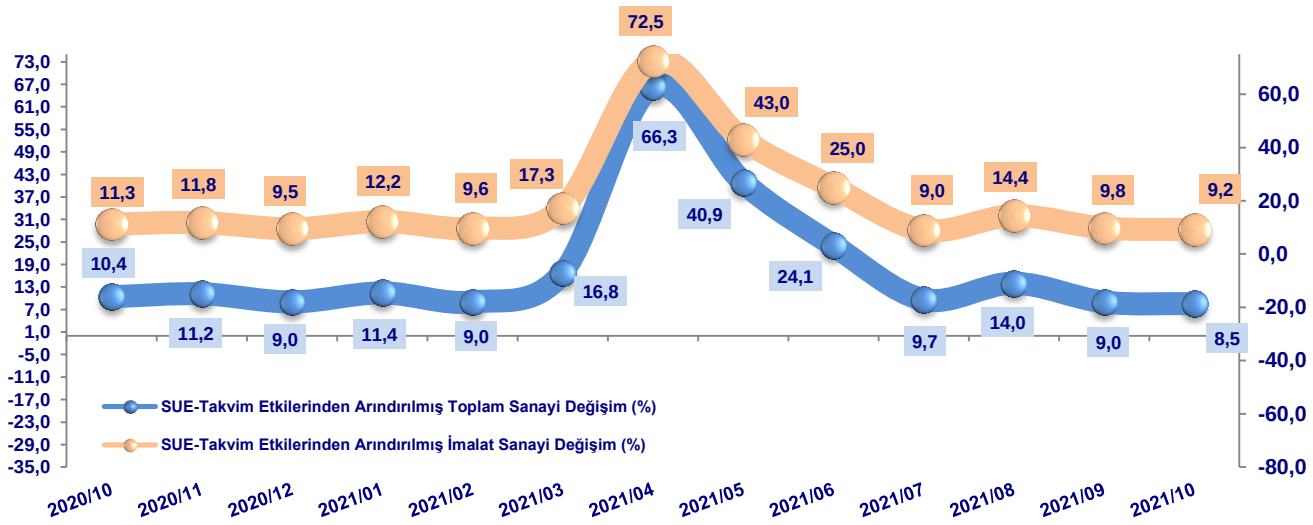

Kaynak: TÜİK

KAPASİTE KULLANIM ORANI (KASIM 2021)

Kapasite Kullanımı; 2021 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre 0,1 puan artarak %78,1 oranında gerçekleşti.

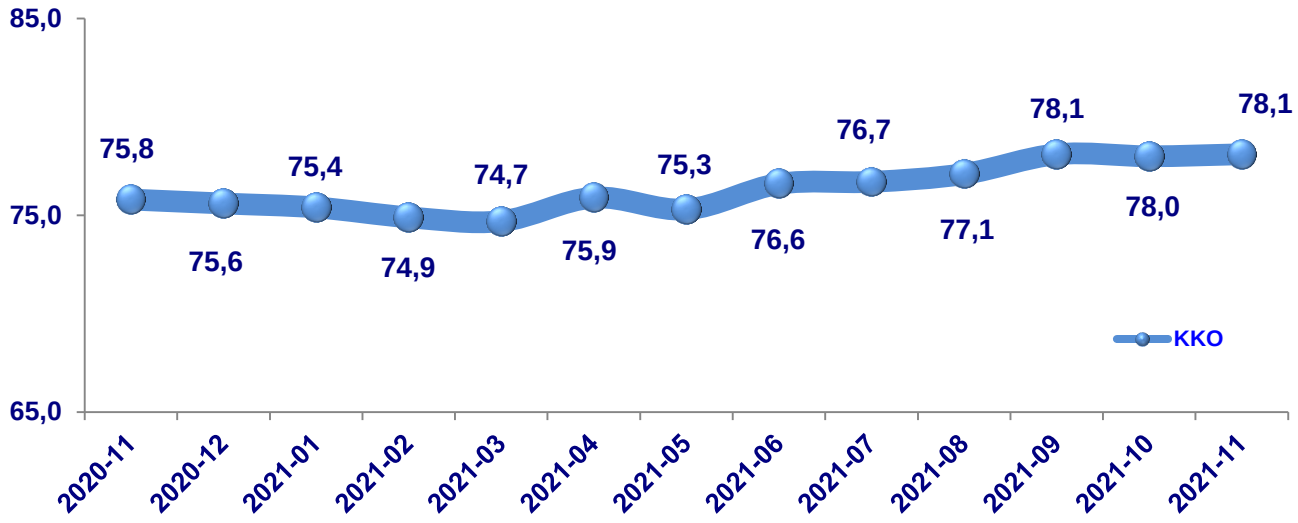

EN YÜKSEK KAPASİTE ORANINA SAHİP SEKTÖRLER

Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) **%86,2**

Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı **%83,9**

Giyim eşyaları imalatı **%82,9**

Tekstil ürünlerinin imalatı **%81,7**

EN DÜŞÜK KAPASİTE ORANINA SAHİP SEKTÖRLER

İçeceklerin İmalatı **%70,1**

Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması imalatı **%67,5**

Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatı **%65,9**

Deri ile ilgili ürünlerin imalatı **%64,4**

Kaynak: TCMB

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi	Ekonomik Güven Endeksi
2020			
Kasım	**103,9**	**80,1**	**95,9**
2020 Yıllık	**98,2**	**81,0**	**88,8**
2021			
Eylül	**113,4**	**79,7**	**102,4**
Ekim	**109,6**	**76,8**	**101,4**
Kasım	**108,4**	**71,1**	**99,3**

Kaynak: TÜİK, TCMB

Reel Kesim Güven Endeksi2021 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre, 1,2 puan azalarak 108,4 ile aşağı yönlü seyrini korudu.

Tüketici Güven Endeksi; 2021 yılı Kasım ayında 5,7 puan azalarak 71,1 ile 2021 yılı Nisan ayından bu yana yılın en sert düşüşünü gerçekleştirdi.

Tüketici güven endeksi ve mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörleri güven endekslerinin alt endekslerinin ağırlıklandırıp birleştirilmesi ile oluşturulan Ekonomik Güven Endeksi, 2021 yılı Kasım ayında, bir önceki aya göre, 2,1 puan azalarak 99,3 ile son 4 ayın ardından ekonomik duruma ilişkin iyimserlik ve kötümserlik sınırı olan 100 barajının altına geriledi. Ekonomik güven endeksindeki düşüş, tüketici ve hizmet sektörü güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe; 2020 yılı Kasım ayında 13 milyar 430 milyon TL fazla vermiş iken, 2021 yılı aynı döneminde 31 milyar 999 milyon TL fazla verdi. Bütçe gelirleri, Kasım ayında %52,9 oranında artarak 167 milyar 756 milyon TL, bütçe giderleri ise %40,9 oranında artarak 135 milyar 757 milyon TL olarak kaydedildi. Geçen yıla göre Ocak-Kasım döneminde bütçe dengesinde artış %64,8 oldu.

2021 yılı Kasım ayında vergi gelirleri; yıllık bazda %50 oranında artarak 148 milyar 864 milyon TL seviyesine ulaştı. Faiz hariç giderler %38,7 oranında artarak 120 milyar 437 milyon TL olarak gerçekleşti.

Ayrıca, 2020 yılı Kasım ayında 22 milyar 922 milyon TL faiz dışı fazla verilmişken, 2021 yılı Kasım ayında 47 milyar 318 milyon TL faiz dışı fazla verildi.

Milyon TL	Kasım 2021	Oca.-Kas. 2021	2021/2020 (Oca.-Kas.) Değişim Oranı (%)
Bütçe Giderleri	**135.757**	**1.318.829**	**24,0**
Bütçe Gelirleri	**167.756**	**1.272.328**	**36,5**
Bütçe Dengesi	**31.999**	**-46.500**	**64,8**

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

HANE HALKI İŞGÜCÜ VERİLERİ (EKİM 2021)

İşsizlik oranı; 2021 yılı Ekim ayında yıllık bazda 0,2 puanlık azalışla %11,2 oranında gerçekleşti. İstihdam edilen kişi sayısı bir önceki aya göre; 180 bin kişi artarken, işsiz sayısı da 75 bin kişi azaldı. Toplam işsiz sayısı 3 milyon 717 bin kişi oldu.

Mevsim Etkisinden Arındırılmış Temel İşgücü Göstergeleri

EKİM	Toplam	
15 yaş ve daha yukarı yaştakiler	2020	2021
Nüfus (Milyon kişi)	62,9	64,0
İşgücü (Milyon kişi)	31,1	33,3
İstihdam (Milyon kişi)	27,0	29,6
İşsiz (Milyon kişi)	4,1	3,7
İşgücüne dahil olmayanlar (Milyon kişi)	31,9	30,7
İşgücüne katılma oranı (%)	49,4	52,0
İstihdam oranı (%)	42,9	46,2
İşsizlik oranı (%)	13,1	11,2
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	15,2	12,9
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)*	25,0	20,1
Atıl İşgücü Oranı (%)	25,7	22,8

* Çalışmayan ve eğitimde(örgün ve yaygın) olmayan gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

2021 yılı Ekim ayında tarım dışı işsizlik oranı %12,9 olarak kaydedildi. Diğer taraftan, genç nüfusta işsizlik oranı %20,1 oranında, geniş tanımlı işsizlik oranı olan atıl işgücü oranı ise bir önceki aya göre 1,0 puanlık artışla %22,8 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı; erkeklerde %9,9, kadınlarda %13,8 oranında kaydedildi.

2021 yılı Ekim döneminde istihdam edilenlerin %17,0'ı tarım, %21,5'i sanayi, %6,1'i inşaat ve %55,4'ü ise hizmet sektöründe yer aldı. Bir önceki aya göre, istihdam edilenlerin sayısı tarım sektöründe 33 bin kişi ve hizmetler sektöründe 211 bin kişi artarken, sanayi sektöründe 58 bin kişi ve inşaat sektöründe 4 bin kişi azaldı.

İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (Milyon kişi, 15+ yaş)

EKİM 2021	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
TOPLAM	6,4	5,0	1,8	16,4	29,6

Kaynak: TÜİK

ÖDEMELER DENGESİ (EKİM 2021)

Cari işlemler hesabı; 2021 yılı Ekim ayında piyasa beklentilerin üzerinde 3,2 milyar Dolar ile son 3 yılın en yüksek cari fazlasını verdi. Dış ticaret açığındaki daralma, taşımacılık ve seyahat gelirlerindeki artışlar cari açıkta iyileşmede etkin rolünü bu ay da korudu. 12 aylık kümülatif cari açık 15,4 milyar Dolar ile düşüş eğilimini sürdürdü.

Milyon Dolar	Ekim		Ocak-Ekim		12 Aylık Kümülat.
	2020	2021	2020	2021	2021
CARİ İŞLEMLER HESABI	-93	3.156	-28.601	-8.426	-15.425
SERMAYE HESABI	-1	-1	-26	-63	-73
FİNANS HESABI	-1.596	5.807	-37.758	6.199	4.422
Doğrudan Yatırımlar (net)	52	-337	-3.136	-5.884	-7.063
Portföy Yatırımlar (net)	-2.545	2.220	14.251	-4.216	-8.910
Diğer Yatırımlar (net)	-3.286	2.444	-10.422	-17.981	-20.474
Rezerv Varlıklar (net)	4.183	1.480	-38.451	34.280	40.869
Net Hata ve Noksan	-1.502	2.652	-9.131	14.688	19.920

2021 yılı Ekim ayında net doğrudan yatırımlarda, 337 milyon Dolar ile Nisan 2021'den bu yana en düşük sermaye girişi gerçekleşti. Portföy yatırımlarında 2,2 milyar Dolarlık sermaye çıkışı yaşandı. Diğer yatırımlarda ise, 2,4 milyar Dolar ile Kasım 2020'den bu yana en yüksek sermaye çıkışı kaydedildi.

2021 yılı Ekim ayında rezerv varlıklarda 1,5 milyar Dolar ile son altı ayın en düşük artışı gerçekleşti. 12 aylık kümülatifte ise, 34,3 milyar Dolara ulaştı. Ekim ayında net hata ve noksan kaleminde 2,7 milyar Dolar ile sermaye girişi gerçekleşirken; 2021 yılı Ocak-Ekim döneminde 14,7 milyar Dolara ulaştı.

Daralan dış ticaret açığı ile artan turizm ve taşımacılık gelirleri cari açığa pozitif katkı sağladı. Son dönemlerde TL'de yaşanan değer kaybının etkisiyle ekonomik dalgalanmalar ve Omicron varyantı cari açık üzerinde riskler olarak tahmin edilmektedir.

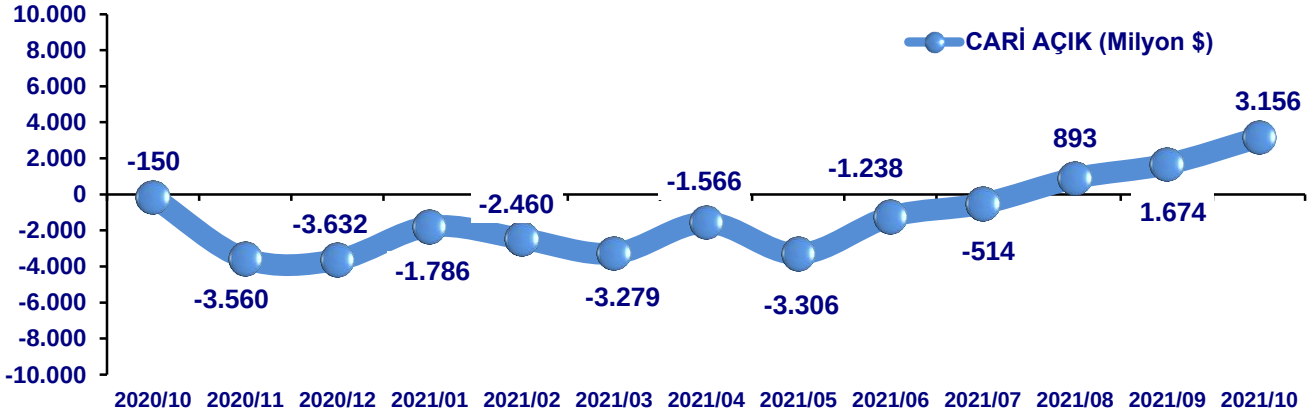

Kaynak: TCMB

DIŞ TİCARET VERİLERİ (EKİM 2021)

İhracat 2021 yılı Ekim ayında, geçen yılın aynı ayına göre %20,1 artarak 20,8 milyar Dolar, ithalat %12,8 artarak 22,2 milyar Dolar olarak gerçekleşti. Aynı dönemde dış ticaret açığı -1,4 milyar Dolar oldu.

(Milyar Dolar)	İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Dış Ticaret Dengesi		Ara Malları (Hammadde) İthalatı	
	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)
Ocak-Ekim 2020	135,7	-9,0	176,0	2,3	-40,3	76,0	131,5	-1,5
Ocak-Ekim 2021	181,7	33,9	215,5	22,5	-33,9	-15,9	165,8	26,1
Ekim 2020	17,3	5,5	19,7	8,2	-2,4	33,3	13,7	-1,4
Ekim 2021	20,8	20,1	22,2	12,8	-1,4	-40,1	17,6	28,6

2020 yılı Ekim ayında %41,7 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2021 yılı Ekim ayında %41,2'ye düştü. AB'ye yapılan ihracat %18,7 oranında artarak 8,6 milyar Dolar, AB'den yapılan ithalat ise %-15,2 oranında azalarak 6,4 milyar Dolar olarak kaydedildi.

Fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi; "motorlu kara taşıtları (2,3 milyar $)" olurken bu fasılı, "demir ve çelik (1,8 milyar $)", "kazanlar, makinalar (1,7 milyar $)", ve "kıymetli ve yarı kıymetli taşlar (1,1 milyar $)" izledi. En yüksek ithalat yapılan fasıllar ise; "mineral yakıtlar, mineral yağlar (5,4 milyar $)", "kazanlar, makinalar (2,4 milyar $)", "demir ve çelik (2,1 milyar $)" ve "elektrikli makina ve cihazlar (1,6 milyar $)" oldu.

2021 yılı Ekim ayında İzmir'in ihracatı yıllık bazda, %21,8 oranında artarak 1,4 milyar Dolar, ithalatı da %28,5 oranında artarak 848 milyon Dolar olarak gerçekleşti.

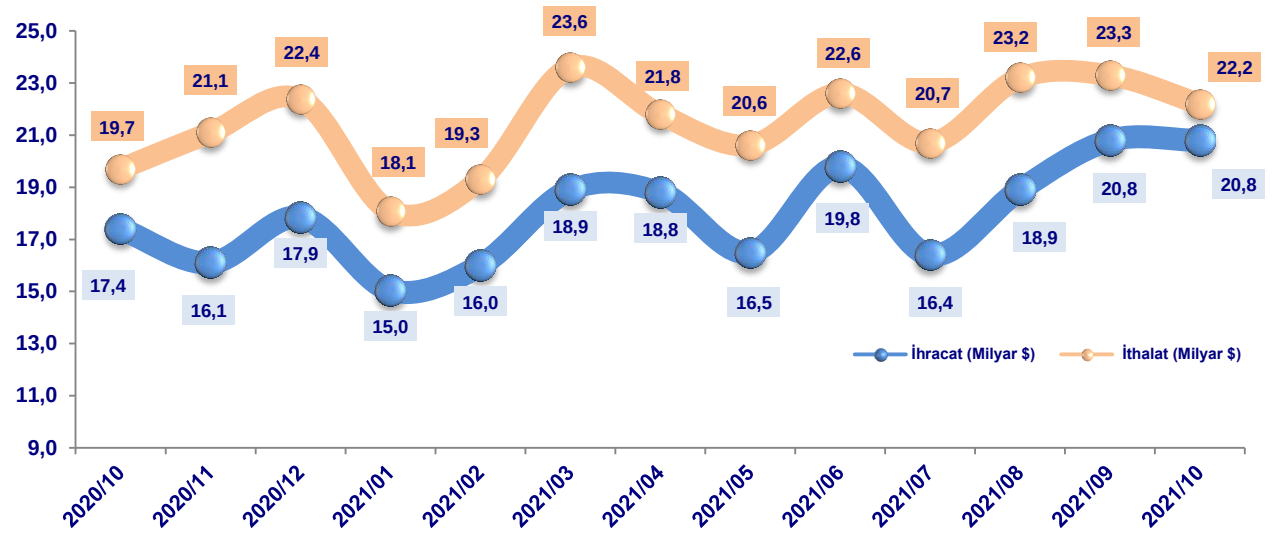

Kaynak: TÜİK

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: TÜRKİYE

GÖSTERGE ADI	2018	2019	2020	SON VERİLER		
BÜYÜME				2021/I	2021/II	2021/III
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyar $)	797	761	717	188,9	189,2	225,5
Kişibaşı Milli Gelir ($)	9.793	9.208	8.597	8.713	9.150	-
Büyüme Oranı (Zincirlenmiş Hacim End. göre) (%)	3,0	0,9	1,8	7,4	22,0	7,4
İmalat Sanayi (Zincirlenmiş Hacim End.) (%)	1,1	-2,3	2,1	12,4	43,4	9,4
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM				Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Milyon Kişi)	28,7	27,5	27,1	28,7	29,3	29,6
İstihdam Oranı (%)	47,4	42,9	42,9	45,0	45,8	46,2
İşsiz Sayısı (Milyon Kişi)	3.537	4,2	4,4	4,0	3,8	3,7
İşsizlik Oranı (%)	11,0	12,7	13,4	12,1	11,5	11,2
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	12,9	14,6	15,3	14,2	13,3	12,9
ENFLASYON (%)				Eyl.21	Eki.21	Kas.21
Yİ-ÜFE (yıllık)	33,6	7,4	25,2	44,0	46,3	54,6
YD-ÜFE (yıllık)	33,5	8,9	37,6	28,9	33,0	47,9
TÜFE (yıllık)	20,3	15,0	16,2	19,6	19,9	21,3
DIŞ TİCARET (Milyar $)				Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
İhracat	177	181	169	18,9	20,8	20,8
İthalat	231	210	219	23,2	23,3	22,2
Dış Ticaret Dengesi	-54	-30	-50	-4,3	-2,5	-1,4
Cari İşlemler Dengesi	-21,7	5,3	-35,0	814 (Milyon $)	1,7	3,2
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR				Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
Teşvikli Yatırımlar (Milyar TL)	187	177	266	17,6	17,5	19,4
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	5.741	5.620	10.438	923	850	884
ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIMLAR				Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
Yatırım Tutarı (Milyon $)	6.699	5.878	5.791	1.699	1.135	406
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Bin Adet)				Eyl.21	Eki.21	Kas.21
Kurulan Şirket Sayıları	121	109	133	13	12	13
Kapanan Şirket Sayıları	32	33	39	3	3	3
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar $)				Tem.21	Ağu.21	Eyl.21
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-174,2	-143,6	-122,3	-125,5	-123,7	-122,3
BORÇLANMA (Milyar $)				2020-III	2021-I	2021-II
Dış Borç Stoku	442,6	434,2	450,1	435,1	430,7	446,4
Kamu	139,9	156,9	173,2	166,4	176,7	179,8
Özel	296,8	268,8	255,4	247,7	231,3	239,5
KREDİLER (Milyar $)				2021/II	2021/III	Eki.21
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	-223	-188,2	-173,0	-173,3	-171,7	-169,8
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Takv. Etk. Arındırılmış)				Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
Toplam Sanayi (%)	1,3	-0,5	1,6	14,0	9,0	8,5
İmalat Sanayi (%)	1,2	-0,6	1,8	14,4	9,8	9,2
KAPASİTE KULLANIMI (%)				Eyl.21	Eki.21	Kas.21
Kapasite Kullanım Oranı	76,8	75,9	71,8	78,1	78,0	78,1
GÜVEN ENDEKSLERİ				Eyl.21	Eki.21	Kas.21
Reel Kesim Güven Endeksi	101,4	100,4	98,2	113,4	109,6	108,4
Tüketici Güven Endeksi	87,8	79,7	81,0	79,7	76,8	71,1
Ekonomik Güven Endeksi	97,4	92,5	88,8	102,4	101,4	99,3
SANAYİ CİRO ENDEKSİ				Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
Sanayi Ciro Endeksi	183,9	207,4	247,9	411,4	429,4	469,8
ELEKTRİK ENERJİSİ				Tem.21	Ağu.21	Eyl.21
Elektrik Enerjisi Üretimi (Milyon) (Mwh)	295,7	294,3	294,1	29,6	24,7	26,7
Elektrik Enerjisi Tüketimi (Milyon) (Mwh)	233,6	229,6	233,4	21,9	31,4	22,4
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyar TL)				Eyl.21	Eki.21	Kas.21
Bütçe Dengesi	-72,8	-124,7	-138,9	-23,6	-17,4	32,0
PROTESTOLU SENET				Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	938	916	572	33	34	33
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	1.622	1.905	1.568	164	118	105
KARŞILIKSIZ ÇEK (Bin Adet)				Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
Karşılıksız İşlemi Yapılan Çek Adedi	589	543	195	17.216	13.555	8.169
Karşılıksız İşlemi Yapıldıktan Sonra Ödenen Çek Adedi	183	177	70	2.929	1.816	750
BORSA VE DÖVİZ				Eyl.21	Eki.21	Kas.21
BIST 100 Endeksi	1.282	1.098	982	1.406	1.522	1.810
Dolar/TL	4,81	5,67	7,01	8,51	9,14	10,52
İmalat PMI Endeksi	48,0	47,5	50,0	52,5	51,2	52,0

Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. TİCARET BAKANLIĞI, T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, BORSA İSTANBUL, TOBB, TEİAŞ-EPDK

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: İZMİR

GÖSTERGE ADI	2018	2019	2020	SON AYLIK VERİLER		
NÜFUS-GÖÇ						
Nüfus (Bin)	4.320	4.367	4.395			
Nüfusun TR Nüfusu İçindeki Payı (%)	5,3	5,3	5,3			
Nüfus Artış Hızı (‰)	9,5	10,8	6,3			
TR Nüfus Artış Hızı (‰)	14,7	13,9	5,5			
Net Göç Hızı (‰)	3,0	4,9	-			
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM						
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	1.663	1.620	1.491	YILLIK OLARAK AÇIKLANMAKTADIR.		
Sanayi İstihdamının Payı (%)	32,4	31,0	33,4			
Kadın İstihdamı (Bin Kişi)	540	534	478			
Kadın İstihdamının Oranı (%)	32,5	32,9	32,1			
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	265	307	307			
İşsizlik Oranı (%)	13,8	16,0	17,1			
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	14,6	17,1	18,1			
TARIMSAL ÜRETİM						
Bitkisel Üretim Değeri (Milyon TL)	8.103	8.430	-			
Bitkisel Üretimin TR İçindeki Payı (%)	5,1	5,2	-			
KAMU YATIRIM TAHSİS PAYI (%)						
Kamu Yatırım Tahsis Payı (%)	2,3	3,5	-			
İSO 500 BÜYÜK İÇİNDEKİ ÜYELER						
Üye Sayısı	59	62	75			
MİLLİ GELİR						
İzmir GSYH (Milyar TL.)	108	106	108			
KİŞİBAŞI MİLLİ GELİR						
Kişibaşı MG (Dolar)	11.645	10.655	9.945			
ENFLASYON (%)				Eylül.21	Ekim.21	Kasım.21
TÜFE (yıllık)	20,4	12,4	14,5	19,0	18,9	19,9
DIŞ TİCARET (Milyon $)				Ağus.21	Eylül.21	Ekim.21
İhracat	12.265	12.169	11.597	1.348	1.316	1.365
İthalat	10.586	8.676	8.465	944	944	848
Dış Ticaret Dengesi	1.120	2.730	3.132	404	368	518
İhracatın TR İhracatı İçindeki Payı (%)	6,1	5,9	6,8	7,1	6,3	6,6
KAPASİTE KULLANIMI (%)				2021-I	2021-II	2021-III
Kapasite Kullanım Oranı	64	61	59	63	61	70
PROTESTOLU SENETLER				Ağus.21	Eylül.21	Ekim.21
Protesto Edilen Senet Sayısı (Adet)	46.690	49.799	32.749	2.227	2.203	2.139
Protesto Edilen Senetlerin TR İçindeki Payı (%)	5,0	5,4	5,7	6,7	6,6	6,5
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	985	1.203	581	39	50	36
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR				Ağus.21	Eylül.21	Ekim.21
Belge Adedi	326	276	535	51	50	36
Yatırım (Milyon TL)	13.120	5.692	12.205	1.379	1.565	415
Teşvikli Sabit Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	8,3	4,2	5,1	9,9	9,1	2,1
Bölgesel Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	5,9	5,4	5,5	8,1	6,3	2,2
MALİ / FİNANS				Eylül.21	Ekim.21	Kasım.21
Bütçe Gelir/Gider	4,6	4,3	4,4	4,7	4,8	4,9
Vergi Gelirlerinin TR İçindeki Payı (%)	12,0	12,5	11,5	11,4	11,5	11,3
BANKACILIK				2021-I	2021-II	2021-III
Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı (%)	110,5	105,4	102,4	102,3	96,4	94,4
Toplam Mevduatların TR İçindeki Oranı (%)	5,8	5,7	5,8	5,8	5,8	5,8
Toplam Kredilerin TR İçindeki Oranı (%)	5,0	5,1	5,2	5,2	5,1	5,1
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER				Eylül.21	Ekim.21	Kasım.21
Kurulan Şirket Sayısı	4.977	5.098	6.274	594	562	661
Kurulan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	5,8	6,1	6,2	5,8	6,6	6,5
Kapanan Şirket Sayısı	799	904	939	88	83	99
Kapanan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,4	6,9	6,1	5,6	5,0	6,4
MARKA-PATENT SAYISI				Eylül.21	Ekim.21	Kasım.21
Marka Tescil Sayısı (Adet)*	5.460	4.585	5.348	925	927	1.084
Marka Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	6,7	6,4	6,2	6,3	6,2	6,9
Patent Tescil Sayısı (Adet)*	135	65	89	54	36	41
Patent Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	4,8	3,3	4,1	9,7	6,0	5,2
TURİZM				Ağus.21	Eylül.21	Ekim.21
Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi)	946	1.223	297	127	86	84
Yabancı Turist Sayısının TR İçindeki Payı (%)	2,4	2,7	2,3	3,2	2,4	2,4
MOTORLU KARA TAŞITLARI				Ağus.21	Eylül.21	Ekim.21
Motorlu Kara Taşıtlarının TR İçindeki Payı (%)	6,1	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2

Kaynaklar: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, T.C. Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, TÜİK, TCMB, TBB Risk Merkezi, Türk Patent ve Marka Kurumu, TOBB
** Aylık veriler, başvuru verileridir.*

İHRACATTA YENİ ROTALAR

Çin'in Sektörel Yapısı

Dünyada hangi sektörlerde lider?

ÇİN

Çin'in Ticaret Yapısı

İhracatı 2,6 trilyon $ — İthalatı 2,1 trilyon $

En çok ne ihraç ediyor?

- Elektrikli makinalar
- Makina ve bilgisayarlar
- Mobilya ve ürünleri
- Plastikler
- Medikal ürünler
- Tekstil ürünleri
- Demir-çelik ürünleri

En çok ne ithal ediyor?

- Makina ekipmanları
- Mineral yakıtlar
- Makina ve bilgisayarlar
- Motorlu taşıtlar
- Plastik ürünleri
- Organik kimyasallar
- Yağlı tohumlar

Çin'in En Büyük Ticaret Partnerleri Kim?

Nüfusu: 1,5 milyar kişi

Milli Geliri: 14,7 trilyon $

Kişibaşı Milli Geliri: 10 bin $

Dünyanın en büyük demografik gücü ve Çin modeli olarak anılan teknoloji odaklı kalkınma atağıyla, dünyanın en büyük 2. ekonomisi konumuna yükselme başarısı

Küresel Endekslerde Çin

- PISA Değerlendirmesinde **1.**/72
- Küresel İnovasyon Endeksinde **12.**/132
- Küresel Dijital Rekabet Endeksinde **15.**/64
- Küresel Rekabet Endeksinde **28.**/141
- İş Yapma Kolaylığı Endeksinde **31.**/190
- Cinsiyet Eşitliği Endeksinde **39.**/190
- İnsani Gelişmişlik Endeksinde **85.**/190

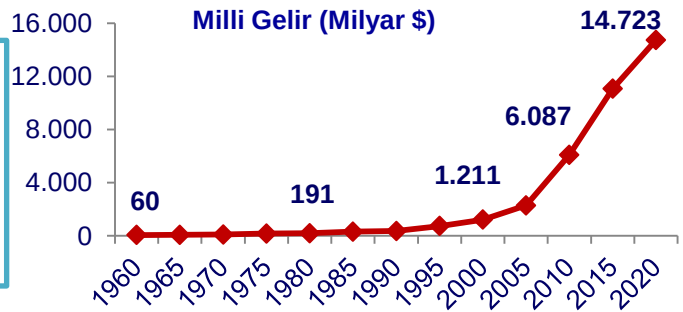

Çin'in En Değerli Markaları

Alibaba Group · Meituan · Xiaomi · Tencent · HUAWEI · ICBC · MOUTAI

TÜRKİYE - ÇİN EKONOMİK İLİŞKİLERİ

Çin'e İhracat ve Yatırım Fırsatları

Türkiye'den firmalar Çin'den ne ihraç edebilir?

Potansiyel Sektörler

- İlaç ve kimya ürünleri
- Tarım ve hayvancılık ürünleri
- Demir-çelik ve metal ürünleri
- Makine ve aksamları
- Elektrik-elektronik ürünleri
- Tekstil ürünleri

Çin' Ticaret ve Yatırım Fırsatlarının EN'leri

- Dünyanın en güçlü demografisine sahip ülkesi ve en büyük 2. ekonomisi
- Teknoloji alanında giderek artan dünya liderliği
- Dünya ticaretinin en temel yönlendiricilerinden
- Endekslerdeki liderliği
- Uluslararası ölçekte giderek artan ilişkileri

Türkiye – Çin Ticaret Profili

2020 itibariyle

Türkiye Çin'e 2,9 milyar $ ihracat

Türkiye Çin'den 23 milyar $ ithalat

gerçekleştirdi.

Çin'e en çok ne ihraç ediyoruz?

- Metal cevherleri
- Ana kimyasal maddeler
- Et, balık, sebze
- Tıbbi ürünler
- Kağıt ve kağıt ürünleri

Çin'den en çok ne ithal ediyoruz?

- Makinalar
- Elektrikli motorlar
- Makina aksamları
- Demir-çelik ürünleri
- Plastik ürünler

Çin'e Ne İhraç Edilebilir? Ürün Örnekleri

- İlaç ve ilaç bileşenleri
- Balık ve deniz ürünleri
- Makina aksamları
- Rafine bakır ve nikel
- Küçük makina aksamları
- Demir-çelik ürünleri
- Yün, ipek, vb. ürünler
- Elektronik ürün aksamları

1970'li yıllarda başlayan ikili diplomatik ilişkiler, iki ülkenin de dışa açılma politikalarını benimsediği 80'li yıllarda işbirliği anlayışı odağında yeni bir çerçeve kazanmıştır. 2010'da stratejik işbirliği resmiyet kazanmış ve son 11 yılda siyasi alanda olduğu kadar ekonomi ve ticaret alanında da artmıştır.

İKİLİ TİCARİ ANLAŞMALAR

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması

Yatırımda Fırsat Vaat Eden Endüstriler

- İlaç ve kimya ürünleri
- Kimyasal ürünler
- Makinalar
- Eczacılık ürünleri
- Elektrik-Elektronik
- Gıda ürünleri

Çin İhracat ve Yatırım Hakkında Daha Fazla Bilgi İçin

- T.C. Ticaret Bakanlığı Kolay İhracat Platformu (https://www.kolayihracat.gov.tr/ulkeler/cin-halk-cumhuriyeti)
- Çin Ticaret Bakanlığı Yatırım Ajansı (http://fdi.mofcom.gov.cn/EN/come.html#investChina)

Kaynaklar: T.C. Ticaret Bakanlığı, Dünya Bankası, IMF, Trademap, BrandFinance

EBSO ARAŞTIRMA

Hazırlayan
Türker ADAKALE
Aslıhan ALGAN

Sorumlu Yönetici
Özdem EKİNCİ

İletişim: arastirma@ebso.org.tr

Aylık Ekonomi Bülteni'nin geçmiş sayılarına, http://www.ebso.org.tr/tr/dosyalar/yayinlar/aylik-ekonomik-bulten adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Odamız tarafından kamuya açık uluslararası ve ulusal ölçekli kaynaklardan elde edilen bilgiler ve veriler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmaktadır.

Raporda yer alan metinler ve veriler sadece bilgilendirme amaçlıdır. Hazırlanan bu raporda Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde yatırım ve alım-satım hususlarında tavsiyede bulunma amacı gütmemektedir.

Rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın telif hakkı olup, Odamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz.

Tüm haklarımız saklıdır.

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

www.ebso.org.tr

EBSO'yu sosyal medyadan takip etmek için ilgili logoyu tıklayabilirsiniz.

Twitter Instagram Facebook Linkedin Youtube